

**CENTRUL JUDEȚEAN DE RESURSE ȘI ASISTENȚĂ EDUCAȚIONALĂ IAȘI
COMARTIMENTUL DE SERVICII EDUCAȚIONALE SPECIALIZATE**

RISCURI ȘI VULNERABILITĂȚI ÎN MEDIUL ȘCOLAR LA NIVELUL JUDEȚULUI IAȘI

An școlar 2024 – 2025

CENTRUL JUDEȚEAN
DE RESURSE ȘI ASISTENȚĂ
EDUCAȚIONALĂ IAȘI

Nr. 3723/17.12.2024

RISCURI ȘI VULNERABILITĂȚI ÎN MEDIUL ȘCOLAR LA NIVELUL JUDEȚULUI IAȘI An școlar 2024 - 2025

ECHIPA DE LUCRU:

Profesor-consilier școlar, Anca HARDULEA

Profesor-consilier școlar, Ana - Camelia TAMAȘ

Profesor-consilier școlar, Alina - Elena VASILESCU

Profesor-consilier școlar, Doru - Valentin VLASOV

Profesor- consilier școlar, Cornel CELMARE

Informatician Villy BUSUIOC

**Notă: Datele cuprinse în studiul de față au fost centralizate în baza informațiilor transmise de unitățile de învățământ preuniversitar din județul Iași în perioada octombrie – noiembrie 2024. Datele nu sunt exhaustive și se recomandă a fi utilizate doar în scopul intervențiilor psihopedagogice de tip reglator la nivelul mediului educațional ieșean.*

CUPRINS

Argument

1. Riscuri și vulnerabilități în mediul școlar

1.1. Abordarea integrată a riscurilor și vulnerabilităților din mediul școlar

1.2. Repere legislative

2. Analiza situațiilor de vulnerabilitate din mediul școlar la nivelul județului Iași

2.1. Metodologia cercetării

2.1.1. Obiectivele cercetării

2.1.2. Etapele, metodele și instrumentele de cercetare

2.1.3. Populația investigată

2.2. Culegerea datelor

2.3. Analiza și interpretarea datelor privind situațiile de vulnerabilitate din mediul școlar la nivelul județului Iași

3. Direcții de intervenție psihopedagogică pentru anul școlar 2024-2025

ANEXE. Instrumentele de cercetare

ARGUMENT

Școala are un rol important pentru viitorul tinerilor și implicit pentru viitorul societății. Ea are în același timp un rol formator, de educare, un rol integrator și de socializare. Ca orice instituție, și școala se confruntă cu o serie de provocări, procesul de integrare și adaptare școlară a elevilor fiind unul complex, cu o determinare multifactorială.

Studiul de față vizează indentificarea vulnerabilităților cu care se confruntă populația școlară la nivelul județului Iași, cât și identificarea unor soluții realiste de diminuare a factorilor de risc școlar și de creștere a gradului de integrare și participare școlară. Cercetarea fundamentează cu date relevante intervențiile educaționale realizate de ISJ Iași și CJRAE Iași pentru prevenirea și diminuarea abandonului școlar, fiind o activitate inclusă în documentele programatice ale celor două instituții (Programul managerial al ISJ Iași, Programul managerial al CJRAE Iași, Strategia județeană de de prevenirea a abandonului școlar în rândul elevilor).

Preocuparea pentru prevenirea și diminuarea fenomenului de părăsire timpurie a școlii trebuie privită ca o prioritate a sistemului de educație, cu atât mai mult cu cât factorii determinanți ai fenomenului se multiplică și diversifică, ca adaptare la contextul social, economic, cultural, profesional din ce în ce mai provocator în care sistemul de învățământ funcționează. Inadaptarea școlară, finalizată cu abandon școlar, în lipsa unor măsuri concrete de intervenție, determina efecte negative atât în plan psihologic individual, respectiv o alterare a imaginii de sine a elevului în cauză, care-și va pierde tot mai mult încrederea în propriile posibilități și capacități ajungând să dezvolte o teamă de eșec, cât și pe plan social, pentru că eșecul școlar permanentizat "stigmatizează", "etichetează" și conduce la o marginalizare socială cu un nivel crescut de comportamente deviate și infracționale.

Estimările legate de competențele necesare ocupării unui loc de muncă în Europa sugerează că, pe viitor, doar 1 din 10 locuri de muncă va putea fi accesat de o persoană care a părăsit timpuriu școala. Tinerii care părăsesc prematur școala sunt mai predispuși să suporte riscul de a deveni șomeri sau de a câștiga mai puțin, odată ce găsesc un loc de muncă. Iar această problemă generează o serie de costuri publice și sociale suplimentare, sub forma unor costuri mai ridicate pentru serviciile publice, cum sunt cele din sănătate, justiție și plata prestațiilor sociale, venituri individuale și o creștere economică mai mici, precum și venituri fiscale mai reduse.

Elaborarea programelor de prevenire a situațiilor de inadaptare școlară și intervenția timpurie în vederea diminuării abandonului școlar necesita informații fiabile, corecte și actualizate la nivel de școală,

inclusiv cu privire la ratele de abandon și repetenție, ratele de înscriere și absolvire, precum și date cu privire la absenteismul școlar și comportamentul de evitare a școlii.

1. RISCURI ȘI VULNERABILITĂȚI ÎN MEDIUL ȘCOLAR

1.1. Abordarea integrată a riscurilor și vulnerabilităților din mediul școlar

Pe plan internațional, dar și la nivel național, în ultimii ani, s-au dezvoltat politici integrate de reducere a discrepanțelor din educație, care depășesc divizarea programelor pe sectoare mari de activitate, cum ar fi educația, protecția socială, sănătatea publică, locuirea etc., iar programele și măsurile integrate și-au dovedit necesitatea, utilitatea și impactul. Abordarea integrată și convergentă a problemelor care generează și întrețin discrepanțe în educație este necesară întrucât și cauzele care le generează acționează convergent și cumulativ. Nu în ultimul rând, sinergia acestor intervenții este asigurată cel mai bine la nivelul școlii, educația fiind singurul serviciu universal în care bunăstarea copiilor și a tinerilor poate fi monitorizată periodic. Ca urmare, ținta intervențiilor trebuie să fie beneficiarul – elevul, luând în considerare nevoile lui concrete, foarte diverse, care trebuie abordate prin servicii la fel de diverse, furnizate de instituții, și ele diverse. Această abordare, de tip „management de caz“ este cea care, în final, poate avea impactul maxim asupra participării școlare și rezultatelor învățării. Integrarea serviciilor, conform bunelor practici menționate mai sus, trebuie realizată atât pe verticală, cât și pe orizontală. Integrarea verticală ar trebui să vizeze beneficiarul în diferitele etape ale existenței lui. Pe orizontală, integrarea se referă la serviciile oferite de diferite instituții. De exemplu, pentru a i se asigura participarea la educație și obținerea rezultatelor scontate ale învățării, copilul vulnerabil sau cu nevoi speciale ar putea avea nevoie de servicii de protecție socială, servicii din zona sănătății publice, de consiliere psihopedagogică, chiar de asigurare a unei locuințe corespunzătoare.

Pornind de la aceste considerente ne propunem abordarea integrată a riscurilor și vulnerabilităților din mediul școlar, realizând un inventar al factorilor de risc individuali, familiali, școlari și socio-economici, ca fundament pentru programe și proiecte care să conducă la îmbunătățirea participării școlare, prin activități care să răspundă mai multor categorii de nevoi: educaționale, sociale, de sănătate publică, de promovare a angajării etc., prin cooperare inter-instituțională permanentă.

1.2. Repere legislative

- **Legislația internațională:**

- Document de reflecție către o Europă durabilă până în 2030, Comisia Europeană COM(2019) 22 din 30 ianuarie 2019;
- **Strategia UE Europa 2020** din 3.03.2010/ Bruxelles privind creșterea inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii;

- **Legislația națională primară:**

- Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023
- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copiilor
- Ordinul ministrului educației nr. 5.726/2024 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar

- Ordinul ministrului educației nr. 5.701/2024 pentru aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională

- **Legislația secundară**

- Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030, adoptată de Guvernul României în ședința din 9 noiembrie 2018, prin HG nr. 877/2018
- Strategia pentru Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii în România, 2015-2010
- Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului "Copii protejați, România sigură" 2023-2027
- HOTĂRÂRE Nr. 490/2022 din 6 aprilie 2022 pentru aprobarea Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități "O Românie echitabilă" 2022 – 2027
- H.G. nr. 560/28.04.2022 pentru aprobarea Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității române pentru perioada 2022-2027

PROGRAME IMPLEMENTATE LA NIVEL NAȚIONAL:

- Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar (PNRAS) - inițiat de Ministerul Educației.
- Programul *"Crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale"*, cod MySMIS 122607, prin Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, Axa Prioritară 4
- Mecanismul de Avertizare Timpurie în Educație (MATE)

2. Analiza situațiilor de vulnerabilitate din mediul școlar la nivelul județului Iași

2.1. Metodologia cercetării

2.1.1. Obiectivele cercetării

Analiza riscurilor și vulnerabilităților din mediul școlar la nivelul județului Iași a vizat:

- Colectarea datelor statistice relevante referitoare la riscul socio-educational la nivelul județului Iași, ca fundament pentru deciziile de politică educațională orientate spre prevenirea și diminuarea abandonului școlar și creșterea participării școlare;
- Identificarea unor strategii de abordare integrată a situațiilor de risc, prin colaborare inter-instituțională, în vederea creșterii participării școlare și diminuării riscului de abandon școlar.

2.1.2. Etapele, metodele și instrumentele de cercetare

➤ Etapele de cercetare

Studiul s-a derulat, conform graficelor stabilite, respectand următoarele etape:

1. Elaborarea instrumentului de analiză statistică a datelor: septembrie 2024;
2. Aplicarea instrumentului: octombrie 2024;
3. Centralizarea datelor: noiembrie 2024
4. Elaborarea concluziilor: noiembrie – decembrie 2024

➤ Metodele de cercetare

Cercetarea a presupus utilizarea unei metode principale de investigare sociologică, documentarea, în sensul realizării unei baze de date cu privire la factorii de risc socio-educational la nivelul județului Iași. Astfel, s-a realizat o machetă de colectare a datelor, având în vedere următorii factori de risc:

1. Factori individuali

- 1.1. Probleme medicale severe
- 1.2. Certificat de Orientare școlară și profesională emis de CJRAE
- 1.3. Certificat de încadrare în grad de handicap emis de către DGASPC
- 1.4. Suspiciune de consum în rândul elevilor
- 1.5. Comportament violent manifestat asupra colegilor/ profesorilor/ familiei

2. Factori familiali

- 2.1. Familie monoparentală

2.2. Ambii părinți decedați (aflați în grija statului, în plasament familial)*

2.3. Copii instituționalizați/ în plasament (alte situații decât cele de la 2.2)

2.4. Părinți plecați la muncă în străinătate

2.5. Elevi remigranți

3. Factori școlari

3.1. Elevi cu o situație de repetenție în istoricul școlar

3.2. Elevi cu două situații de repetenție în istoricul școlar

4. Factori socio- economici

4.1. Venituri la limita subzistenței

4.2. Alte situații (căsătorie, sarcină)

2.1.3. Populația investigată

Pentru identificarea situațiilor de vulnerabilitate din mediul școlar la nivelul județului Iași, grupul țintă a cuprins elevii din toate unitățile școlare de la nivelul județului Iași, pe cicluri de învățământ: primar, gimnazial, liceal și școală profesională în anul școlar 2024-2025.

2.2. Culegerea datelor

Analiza a implicat învățătorii și profesorii diriginți ai tuturor claselor de elevi din toate unitățile școlare de masă din județul Iași. Macheta de colectare a datelor a fost transmisă către școli spre completare prin canalul oficial de comunicare al ISJ Iași. Datele au fost completate la nivelul unității școlare, prin identificarea situațiilor de vulnerabilitate de către profesorii diriginți și învățători și transmise către ISJ Iași în termenele stabilite.

Analiza și interpretarea datelor la nivelul județului și elaborarea concluziilor a fost realizată de echipa profesorilor-consilieri școlari din cadrul Compartimentului de servicii educaționale specializate din CJRAE Iași.

2.3. Analiza și interpretarea datelor privind situațiile de vulnerabilitate din mediul școlar la nivelul județului Iași:

Analiza datelor privind situațiile de vulnerabilitate din mediul școlar la nivelul județului Iași a cuprins un număr de 65425 ce reprezintă 70% din populația școlară înscrisă în anul școlar 2024-2025 în unitățile de învățământ de stat din județul Iași. Distribuția elevilor cuprinși în analiză după mediul unității școlare

și nivelul de învățământ este următoarea:

Mediul unității școlare în care este înscris elevul	Nivel de învățământ	Nr. elevi raportați la nivel de județ
RURAL	Primar	12872
	Gimnazial	11694
	Liceal și profesional	1932
Total rural raportați		26498
URBAN	Primar	11119
	Gimnazial	10403
	Liceal și profesional	17405
Total urban raportați		38927
TOTAL JUDEȚ RAPORTAȚI		65425

Tabel nr. 1. Distribuția elevilor cu probleme medicale severe, pe medii de proveniență și niveluri de învățământ

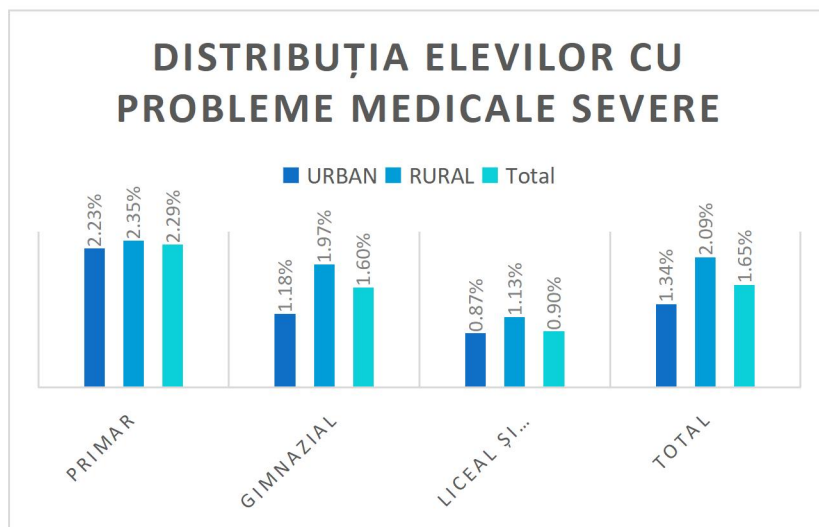
1. Factori individuali de risc socio-educational

Un prim factor luat în considerare este raportarea suspiciunii existenței unor factori de ordin medical sau al existenței cerințelor educative speciale, toți acești factori afectând funcționarea eficientă în mediul școlar, fără ca aceștia să fie recunoscuți formal prin existența unui Certificat de orientare profesională sau a unui certificat emis de DGASPC.

1.1 Situația numerică a elevilor din unitățile de învățământ de masă, cu probleme medicale severe (deficiențe/afectări funcționale produse de boli, tulburări sau afecțiuni ale structurilor și funcțiilor organismului, încadrate conform criteriilor din anexa nr. 1 la Ordinul ministrului sănătății și al ministrului muncii, familiilor, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 1.306/1.883/2016) – **1080**

Nivel de învățământ/Mediu de proveniență	Primar	Gimnazial	Liceal și profesional	Total
URBAN	248(2,23%)	123(1,18%)	153(0,87%)	524(1,34%)
RURAL	303(2,35%)	231(1,97%)	22(1,13%)	556(2,09%)
Total	551(2,29%)	354(1,60%)	175(0,90%)	1080(1,65%)

Tabel nr. 2. Distribuția elevilor cu probleme medicale severe, pe medii de proveniență și niveluri de învățământ

Grafic nr. 1. Distribuția elevilor cu probleme medicale severe, pe medii de proveniență și niveluri de învățământ

Analiza datelor indică faptul că la nivelul județului Iași sunt identificați 1080 elevi cu probleme medicale severe din totalul de 65425 elevi raportați, ceea ce reprezintă 1,65% din totalul populației din acest studiu. Cel mai mare număr de elevi din totalul populației școlare raportate pe nivele de învățământ se înregistrează la nivel primar, mediul rural și urban (2,35% respectiv 2,23%), fiind urmat de nivelul gimnazial din mediul rural.

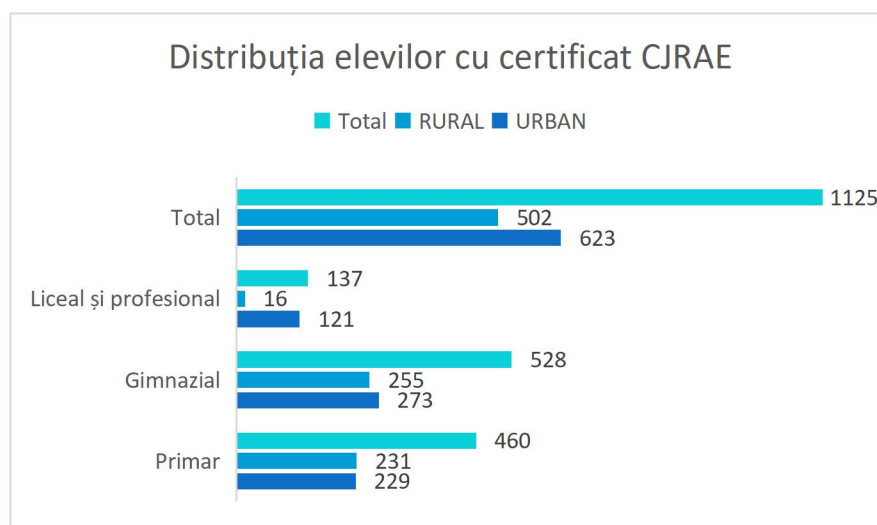
1.2 Situația numerică a elevilor cu CES, din unitățile de învățământ de masă, care au Certificat de Orientare școlară și profesională emis de CJRAE – 1125

Distribuția elevilor cu CES, din unitățile de învățământ de masă, care au Certificat de Orientare școlară și profesională emis de CJRAE, pe medii de proveniență și niveluri de învățământ:

Nivel de învățământ/Mediu de proveniență	Primar	Gimnazial	Liceal și profesional	Total
URBAN	229 (2,05 %)	273(2,62%)	121(0,69%)	623 (1,6%)
RURAL	231(1,79%)	255 (2,45%)	16 (0,82%)	502(1,89%)
Total	460 (1,91%)	528 (2,38%)	137(0,70%)	1125 (1,71%)

Tabel nr. 3. Distribuția elevilor cu certificate de orientare școlară și profesională, pe medii de proveniență și niveluri de învățământ

Datele raportate ne arată că în mediul urban sunt sensibil mai mari procentele referitoare la elevii cu CES integrați în unități de învățământ de masă, care au Certificat de Orientare școlară și profesională emis de CJRAE, cu precădere la nivel primar, gimnazial. La nivel liceal și profesional, procentul este sub 1%. Din totalul populației analizate, respectiv 65425 elevi, un procent de 1,71% sunt elevi cu CES ce au trecut printr-un proces de identificare a dificultăților educaționale, elevi ce sunt integrați în totalitate în învățământul de masă. Precizăm că în această analiză nu au fost luați în considerare elevii școlarizați în unități de învățământ special.

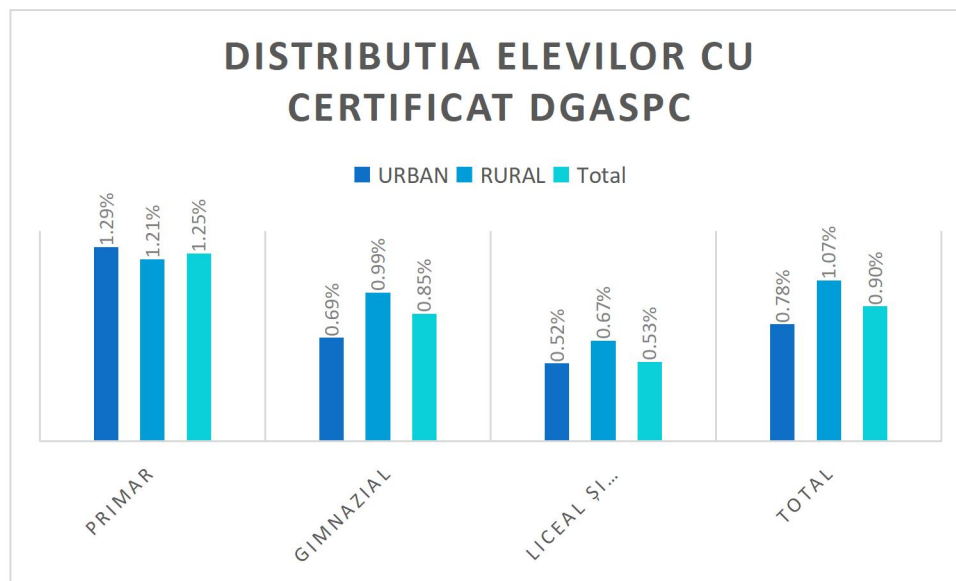
Grafic nr. 2. Situația numerică a elevilor cu CES (cu certificat CJRAE), din unitățile de învățământ de masă

1.3. Situația elevilor din unitățile de învățământ de masă, care au Certificat de încadrare în grad de handicap emis de către DGASPC (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului) – 593

Nivel de învățământ/Mediu de proveniență	Primar	Gimnazial	Liceal și profesional	Total
URBAN	144 (1,29%)	72(0,69%)	91(0,52%)	307(0,78%)
RURAL	157 (1,21%)	116(0,99%)	13(0,67%)	286(1,07%)
Total	301(1,25%)	188(0,85%)	104 (0,59%)	593(0,90%)

Tabel nr. 4. Situația numerică a elevilor cu certificat DGASPC

Acest indicator a identificat situația elevilor care au afecțiuni medicale confirmate prin certificatul de încadrare în grad de handicap emis de DGASPC, dar pentru care familia nu a finalizat demersul de orientare școlară și profesională prin CJRAE.

Grafic nr. 3. Distribuția elevilor cu certificat DGASPC

Procentul total al elevilor cu dificultăți medicale este de 0,78% din populația la nivel urban și 1,07% din populația la nivel rural, fără a fi înregistrate diferențe semnificative după variabila nivel de învățământ. Identificarea elevilor cu cerințe educaționale speciale este o etapă necesară în procesul de integrare școlară și socială a acestora, care presupune adaptarea școlii și educației la diversitatea tipurilor și posibilităților de învățare, la interesele și abilitățile de care aceștia dispun. În sens mai larg, integrarea educativă presupune schimbarea mentalităților cu privire la rolul social al școlii, schimbarea mentalităților în plan individual, al cadrelor didactice, al părinților, etc. Problematika integrării copiilor cu CES în învățământul de masă aduce în discuție conceptul de egalitate a șanselor. Prin egalitatea șanselor se înțelege acel proces prin care diversele sisteme ale societății și mediului sunt puse la dispoziția tuturor, în particular a persoanelor cu nevoi speciale. Existența copiilor cu CES a pus în fața învățământului probleme dintre cele mai diverse, de la forme de organizare a activității, metodologia didactică, strategiile de evaluare, strategiile de predare/învățare, modalități de diferențiere a activității și/sau a conținuturilor învățării, etc până la complexa problemă a segregării sau/și integrării acestor copii în învățământul de masă.

1.4. Suspiciune de consum în rândul elevilor - Numărul elevilor asupra cărora există suspiciuni de consum de alcool, de droguri (inclusiv etnobotanice) -160

Un alt factor de risc socio-educational este legat de suspiciunea cu privire la consumul de alcool, droguri, studiile indicând o relație invers proporțională între consumul de droguri și integrarea școlară și/sau existența expectativei de continuare a studiilor secundare. Mai mult, în cazul în care grupul de egali frecventat promovează comportamentele de consum, absenteismul școlar poate fi un indicator de petrecere a timpului liber cu grupul respectiv și un factor de risc școlar.

Nivel de învățământ/Mediu de proveniență	Primar	Gimnazial	Liceal și profesional	Total
URBAN	0 (0%)	34(0,32 %)	38(0,21%)	72(0,18%)
RURAL	10 (0,07%)	68(0,58%)	10(0,51%)	78(0,29%)
Total	10 (0, 03%)	102(0,46%)	48(0,24%)	160(0,24%)

Tabel nr. 5. Numărul elevilor asupra cărora există suspiciuni de consum de alcool, de droguri

Analiza datelor indică prezența unui număr mai mare de elevi asupra cărora există suspiciuni de consum de alcool, de droguri la nivelul ciclului gimnazial, atât în mediul rural, cât și în mediul urban. Acest factor corelează cu cel al vârstei adolescenței, vârsta marilor tentații, când tinerii, aflați la granița dintre copilărie și maturitate, sunt nerăbdători să încerce tot ce ține de lumea provocatoare a adulților, în care vor să intre cât mai repede. Motivați de curiozitate, de dificultăți de legate de lipsa de încredere, de o comunicare deficitară cu părintii, de presiunea grupului de egali, adolescenții sunt tentați să adopte comportamente de risc, inclusiv cele legate de consumul de substanțe.

Consumul de alcool și substanțe psihoactive inclusiv etnobotanice raportat în această cercetare nu este unul mare, însă datele la nivelul țării ne arată că trebuie să avem o atitudine proactivă de prevenire a acestora. Activitățile de consiliere colectivă sau individuală centrate pe prevenția consumului sunt derulate permanent de către consilierii școlari în unitățile de învățământ unde își desfășoară activitatea. În iunie 2023 INSP (<https://insp.gov.ro/2023/06/06/luna-nationala-a-informarii-despre-efectele-consumului-de-alcool/>) a publicat o statistica a consumului de alcool care citează un studiului YRBSS din 2022 , conform căruia 6 din 10 liceeni din România (15-18 ani) au raportat că au consumat alcool cel puțin una-două zile, în ultimele 30 de zile. Prin urmare prevenirea consumului de alcool este una din direcțiile în care programele de prevenție ale CJRAE sunt implementate. De asemenea și prevenirea consumului de droguri este o prioritate națională, conform ședinței CSAT din 12.10.2023.

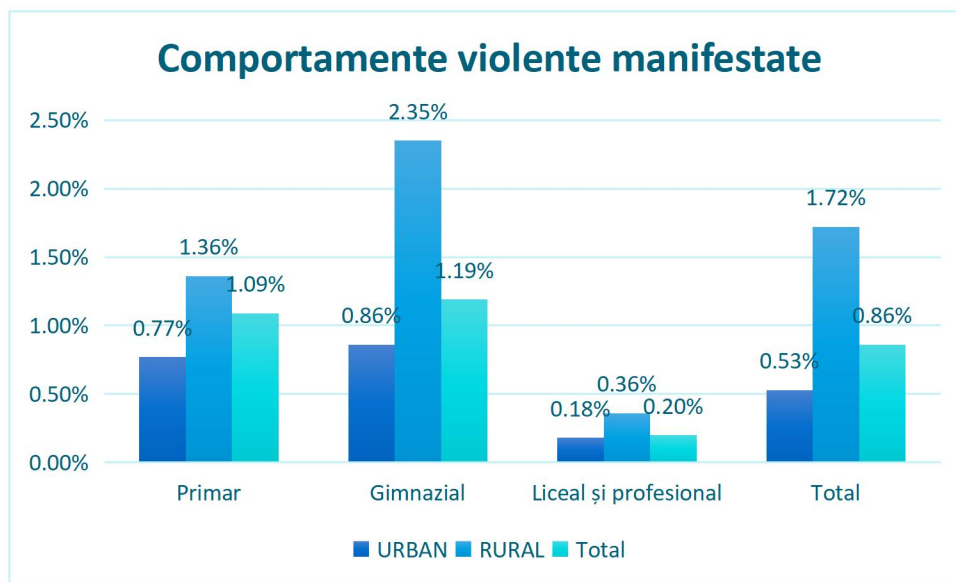
- Elementele cheie din programele de prevenție pentru consumul de substanțe sunt următoarele :
- învățarea metodelor de gestionare sănătoasă a presiunii grupului;
 - gestionarea stresului, pentru ca consumul de substanțe este o modalitate nesănătoasă de a evita situațiile stresante;
 - psihoeducație despre efectele nocive ale consumului de substanțe;
 - demontarea miturilor despre efectul pozitiv al alcoolului/drogurilor/etnobotanicelor;
 - promovarea alternativelor sănătoase și valorizate social de petrecere a timpului liber;
 - stimularea echilibrului psiho-emoțional și al stimei de sine;
 - crearea unei rețele de sprijin social și comunitar.

1.5. Numarul elevilor cu comportament violent manifestat asupra colegilor/ profesorilor/ familiei - 566

Comportamentul violent este analizat ca factor de risc socio-educational, pornind de la premisa că violența influențează în mod negativ educația eficientă. Elevii care sunt victime ale agresiunilor absentează de la școală, prezintă dificultăți de concentrare, întreagă lor dezvoltare cognitivă și socio-emoțională fiind afectată. Elevii care adoptă comportamente agresive manifestă instabilitatea/labilitatea emoțională, slabul control al impulsurilor, lipsa de empatie, intoleranța la frustrare, hipersensibilitatea, cu consecințe negative asupra adaptării și integrării școlare și sociale.

Nivel de învățământ/Mediu de proveniență	Primar	Gimnazial	Liceal și profesional	Total
URBAN	86(0,77%)	90(0,86%)	32(0,18%)	208(0,53%)
RURAL	176(1,36%)	275(2,35%)	7(0,36%)	458(1,72%)
Total	262(1,09%)	265(1,19%)	39(0,20%)	566(0,86%)

Tabel nr. 6. Distribuția elevilor raportați cu comportamente violente, pe medii de proveniență și niveluri de învățământ

Grafic nr. 4 Elevii raportați cu comportamente violente, pe medii de proveniență și niveluri de învățământ

Analiza datelor indică prezența comportamentelor agresive cu preponderență în mediul rural, la nivelul învățământului gimnazial (2,35%) și primar (1,36%), dar și în mediul urban, la aceleași două niveluri de învățământ, scăzând semnificativ la nivelul liceal și profesional.

Violența în mediul școlar este un fenomen destul de complex, cu o diversitate de forme de manifestare, școala fiind spațiul de manifestare a conflictului între copii și între adulți-copii, iar raporturile de forță sau planul în care se consumă conduitele ofensive (verbal, acțional, simbolic) sunt variabile importante în înțelegerea fenomenului. Fenomenul violenței școlare trebuie analizat în contextul apariției lui. A gândi strategii, proiecte de prevenire a violenței școlare înseamnă a lua în considerație toți factorii (sociali, familiali, școlari, de personalitate) ce pot determina comportamentul violent al elevilor. Școala joacă un rol important în prevenirea violenței școlare, însă măsurile de prevenire și combatere a violenței în mediul școlar sunt multiple, în dependență de natura, orientarea și actorii implicați în elaborarea și implementarea acestora. Măsurile de prevenire și combatere a violenței în mediul școlar pot fi măsuri de ordin legislativ, măsuri de ce țin de planurile de acțiuni și planurile strategice ale politicilor naționale în domeniul social, în domeniul educației, în domeniul economiei, măsuri de ordin instituțional, măsuri de ordin social ș.a. Dintre măsurile de ordin instituțional, sunt deosebit de importante activitățile, programele, proiectele propuse la nivelul unităților școlare de creștere a nivelului de responsabilizare, conștientizare în rândul tuturor actorilor implicați în actul educațional: cadre didactice, personal administrativ, părinți, elevi cu privire la riscurile, consecințele,

daunele, prejudiciile survenite în urma expunerii, implicării copiilor în actele de violență în mediul școlar, pentru sănătatea, integritatea corporală și starea psihologică, psihică, emoțională a acestora. De asemenea, dezvoltarea comportamentelor prosociale în rândul elevilor, a empatiei, toleranței, a atitudinilor de acceptare și valorizare a diferențelor, de respect față de drepturile oamenilor, prin activitățile didactice, prin programe de consiliere și activități non-formale pot constitui modalități de diminuare a violenței în mediul școlar și de optimizare a climatului educațional.

În spiritul acestor măsuri trebuie să menționăm implicarea CJRAE Iași în programul național de prevenire a violenței „Împreună prindem curaj”. În anul școlar 2023-2024 programul a fost implementat în 15 unități din județul Iași, rezultatele fiind deosebite. La activitățile desfășurate au participat 690 preșcolari, 2050 de elevi de învățământ primar, 2422 de elevi din învățământul gimnazial și, nu în ultimul rând, 2572 elevi din învățământul liceal și profesional. În anul școlar 2024-2025, sunt în implementare proiecte finanțate prin acest program în 29 unități școlare din județul Iași.

2. Factori familiari

Familia reprezintă cel dintâi și cel mai important context de viață, cu un rol deosebit în socializarea copilului. După P. Osterrieth (1973), familia oferă copilului un sentiment de siguranță, însă, acest sentiment depinde de anumiți factori: protecția împotriva agresiunilor venite din afară, satisfacerea trebuințelor elementare, coerența și stabilitatea mediului de dezvoltare, sentimentul de a fi acceptat ca membru al familiei, de a fi iubit, de a i se accepta caracteristicile individuale, de a dobândi o experiență personală și de a se afirma la maturitate. Lipsa interesului pentru activitățile școlare ale copilului sau, din contră, preocuparea exagerată pot duce la nereușita școlară a copilului. Un rol foarte important în dezvoltarea copilului îl reprezintă tipul de familie din care acesta provine:

- familiile cu un nivel socio-economic scăzut, care se confruntă cu lipsa resurselor materiale;
- familii monoparentale care nu pot acorda atenția cuvenită creșterii copilului, mai ales că numărul femeilor care muncesc este în creștere;
- familii în care unul sau ambii părinți sunt plecați la muncă în străinătate;
- familii dezorganizate cu părinți alcoolici, victime ale violenței domestice, dependenți de substanțe stupefiante etc;
- dezinteresul manifestat de părinți în ceea ce privește educația, dar și nivelul scăzut de instruire al acestora sau concepțiile despre aceasta, au un impact negativ asupra școlarizării elevului. Acest fenomen este întâlnit cu precădere în mediul rural.

Analiza factorilor familiari de risc socio-educationali a avut în vedere următorii indicatori referitori la structura familiei:

- 2.1. Numărul elevilor din familii monoparentale (părinte necăsătorit, divorțat, văduv, arestat, dispărut- conform legii);
- 2.2. Elevi cu ambii părinți decedați;
- 2.3. Elevi aflați în grija statului, în plasament familial;
- 2.4. Elevi cu părinți plecați la muncă în străinătate;
- 2.5. Elevi remigranți.

2.1. Numărul elevilor din familii monoparentale (părinte necăsătorit, divorțat, văduv, arestat, dispărut- conform legii)

Mediul de proveniență	Nivel de învățământ	Nr. copii/elevi	Tipul familiei
			MONOPARENTALĂ
RURAL	Primar	12872	207 (1,61%)
	Gimnazial	11694	229 (1,96%)
	Liceal și profesional	1932	19 (0,98%)
Total rural		26498	455 (1,72%)
URBAN	Primar	11119	84 (0,76%)
	Gimnazial	10403	124 (1,19)
	Liceal și profesional	17405	353 (2,03%)
Total urban		38927	561 (1,44%)
TOTAL JUDEȚ		65425	1016 (1,55%)

Tabel nr. 7. Distribuția elevilor proveniți din familii monoparentale, pe medii de proveniență și niveluri de învățământ

2.2. Numărul elevilor cu ambii părinți decedați

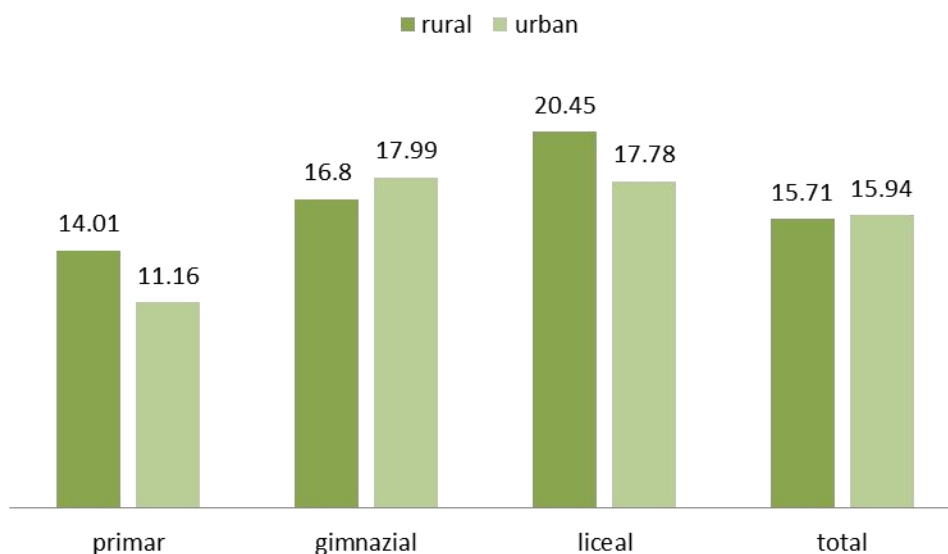
Mediul de proveniență	Nivel de învățământ	Nr. copii/elevi	Tipul familiei
			AMBII PĂRINȚI DECEDAȚI
RURAL	Primar	12872	14 (0,11%)
	Gimnazial	11694	38 (0,32%)
	Liceal și profesional	1932	16 (0,83%)
Total rural		26498	68 (0,23%)
URBAN	Primar	11119	16 (0,14%)
	Gimnazial	10403	9 (0,87%)
	Liceal și profesional	17405	60 (0,34%)
Total urban		38927	85 (0,20%)
TOTAL JUDEȚ		65425	153 (0,21%)

Tabel nr. 8. Distribuția elevilor cu ambii părinți decedați, pe medii de proveniență și niveluri de învățământ

2.3. Numărul elevilor aflați în grija statului, în plasament familial

Mediul de proveniență	Nivel de învățământ	Nr. copii/elevi	Tipul familiei
			PLASAMENT
RURAL	Primar	12872	307 (2,39%)
	Gimnazial	11694	307 (2,63%)
	Liceal și profesional	1932	75 (3,88%)
Total rural		26498	689 (2,60%)
URBAN	Primar	11119	95 (0,85%)
	Gimnazial	10403	435 (4,18)
	Liceal și profesional	17405	341 (1,96%)
Total urban		38927	871(2,24%)
TOTAL JUDEȚ		65425	1560 (2,38%)

Tabel nr. 9. Distribuția elevilor aflați în plasament familial, pe medii de proveniență și niveluri de învățământ

Grafic nr. 5. Situația copiilor și elevilor provenind din familii incomplete

Datele transmise de unitățile școlare relevă faptul nu există diferențe semnificative între numărul elevilor provenind din familii incomplete din mediul rural și cel urban. De asemenea, dintre cele trei situații avute în vedere (*familii monoparentale, ambii părinți decedați, plasament*), factorul cel mai bine reprezentat, cu 83,48% din total, îl reprezintă **familiiile monoparentale**. Din punctul de vedere al distribuției pe cicluri de învățământ, cele mai multe situații de elevi provenind din familii incomplete au fost înregistrate la liceu și gimnaziu, urmat de învățământul primar.

Familia monoparentală constituie un factor de risc important al eșecului școlar, dar nu însăși monoparentalitatea, ci repercursiunile ce implică aceasta: statutul socio-economic, insuficiența timpului

liber, surmenajul și starea psihologică a părintelui, stilul parental, relația părinte-copil deficitară, nivelul educației pe care-l posedă, etc.

2.4 . Copii/ elevi cu părinți plecați la muncă în străinătate

În România, tendința de schimbare a practicilor educative în familie, ca și a atitudinilor legate de independența copiilor, de opinia acestora și de participarea lor la viața de familie, încă se află în conflict cu mentalitatea tradițională, a familiei de tip patriarhal. Aici intervin, pe de o parte, modelele preluate din occident și modernizarea firească a vieții sociale românești, pe de altă parte, cerințele noilor generații. În ultimii ani, familia în care unul sau ambii părinți sunt plecați peste hotarele țării pentru o perioadă mai mare de jumătate de an, a devenit o formă alternativă a familiei. Munca în străinătate, pentru cei mai mulți dintre migranți, apare drept o variantă salvatoare; dintr-o analiză destul de profundă a migrației, din 2009 (Dumitru Sandu, *Lumile sociale ale migrației românești în străinătate*, Editura Polirom, 2010, p. 35), reținem faptul că migrația este considerată drept unul dintre procesele sociale care au influențat și influențează profund societatea românească actuală.

Situația numerică a elevilor cu părinți plecați la muncă în străinătate

Pentru acest an școlar raportările profesorilor diriginți însumează **5646** de cazuri de elevi care au părinți plecați la muncă în străinătate, reprezentând **8,63%** din totalul efectivelor de elevi cuprinse în baza de date județeană.

Distribuția numerică a elevilor cu părinți plecați la muncă în străinătate pe mediu de proveniență și nivel de învățământ

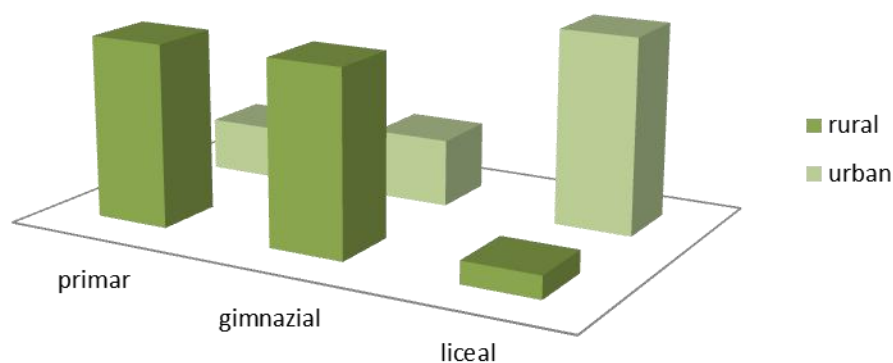
Mediul (unității de învățământ)	Nivelul de învățământ	Nr elevi din familii monoparentale cu părintele plecat la muncă în străinătate	Nr elevi din familii cu ambii părinți din care un părinte este plecat la muncă în străinătate	Nr elevi din familii cu ambii părinți și cu ambii părinți plecați la muncă în străinătate	Total elevi
RURAL	primar	207	1106	150	1463
	gimnazial	229	1074	171	1474
	liceal și profesional	19	124	37	180
TOTAL RURAL		455	2304	358	3117
URBAN	primar	84	300	40	424
	gimnazial	124	391	26	541
	liceal și profesional	353	1036	175	1564

TOTAL URBAN	561	1727	241	2529
TOTAL	1016	4031	599	5646

Tabel nr. 10. Distribuția numerică a elevilor cu părinți plecați la muncă în străinătate pe mediu de proveniență și nivel de învățământ, tip familie

Se observă că cel mai mare număr de situații de risc îl întâlnim la nivelul ciclului gimnazial (cu un total de 2015 elevi) și la nivelul celui primar (cu un total de 1887 elevi).

Există o distanțare mare la nivelul *mediului rural* în ceea ce privește ciclul primar (1463 dintr-un total de 1887 cazuri, reprezentând 77,53% din numărul elevilor pe acest segment de interes) și gimnazial (1474 dintr-un total de 2015 cazuri, reprezentând 73,15%), în timp ce numărul elevilor din ciclul liceal și profesional se înscrie pe o pantă descendentă (180 elevi în rural față de 1564 în urban).

Grafic nr. 6. Elevi cu părinți plecați la muncă în străinătate, pe mediu de proveniență și nivel de învățământ

În ceea ce privește *mediul urban* se observă o incidență crescută la nivel liceal și profesional (1564 dintr-un total de 1744 cazuri, reprezentând 89,68%).

Se poate vedea o tentă ascendentă pe mediul urban pentru primele cicluri de învățământ, de la primar la liceal, cu o pantă crescătoare puternic accentuată de la gimnaziu la nivelul liceal și profesional-practic o triplare a cazurilor, iar în ceea ce privește mediul rural se relevă o tendință dominantă pentru nivelul ciclului primar și gimnazial (cu 1463 cazuri și 1474), în timp ce zona liceal și profesional rămâne cu valori scăzute (180).

Cele mai mici valori raportate sunt întâlnite la nivelul mediului rural pentru ciclul liceal (180) și la nivelul mediului urban pentru învățământul primar (424).

	TOTAL ELEVII CU PĂRINȚI PLECAȚI	TOTAL ELEVII RAPORTAȚI	PROCENTAJ
primar	1887	23991	7,87%
gimnazial	2015	22097	9,12%
liceal și profesional	1744	19337	9,02%
TOTAL	5646	65425	8,63%

Tabel nr.11. Distribuția numerică a elevilor cu părinți plecați la muncă în străinătate pe nivel de învățământ

Din datele numerice rezultă, pentru numărul total, o incidență crescută a *emigrării unui singur părinte* (4031 cazuri reprezentând 71,40% din total) – fie tatăl cel ce asigură stabilitatea și siguranța familiei, fie mama - persoana resursă, cheie a oricărei familii. Variabila *ambii părinți* înregistrează un număr de 599 de cazuri (10,61%) la nivelul județului pentru situațiile raportate. Variabila *familie monoparentală* care pleacă la muncă în străinătate, în acest an școlar obține o situație raportată de 1016 cazuri ce are o reprezentare față de totalul general de 18%, al doilea procent ca mărime din cele trei variante de răspuns acordate.

2.5. Situația numerică a elevilor remigranți

Există o categorie specială de elevi, cei care se întorc după parcurgerea cursurilor din străinătate pentru o anumită perioadă de timp. Acești copii întâmpină, de cele mai multe ori și cu cea mai mare frecvență, probleme de comunicare în limba română, dar și probleme de adaptare la programa de studiu din țara noastră, la stilul și modalitatea concretă de organizare și desfășurare a activității didactice, la ritmul de lucru și calitatea cerințelor educaționale specifice, cuantumul cantitativ și calitativ al sarcinilor de lucru etc, dar se află și în diverse situații de dificultate din punct de vedere relațional.

Această categorie de elevi trebuie tratată cu toată atenția de către cadrele didactice care lucrează la clasă, iar unii dintre ei ar putea avea nevoie de un program de readaptare/ integrare personalizat.

În acest an școlar identificăm **251** de raportări în baza de date județeană pentru situația elevilor remigranți.

Distribuția numerică a elevilor remigranți pe mediu de proveniență și nivel de învățământ

		primar	gimnazial	liceal și profesional	TOTAL FINAL
TOTAL elevi înmatriculați anul curent care au parcurs/ finalizat anul școlar trecut în străinătate	RURAL	69 (55,65%)	46 (37,10%)	9 (7,25%)	124 (100%)
	URBAN	64 (50,39%)	33 (25,98%)	30 (23,63%)	127 (100%)
		133 (52,99%)	79 (31,47%)	39 (15,54%)	251 (100%)

Tabel nr. 12. Distribuția numerică și procentuală a elevilor remigranți, pe niveluri de învățământ

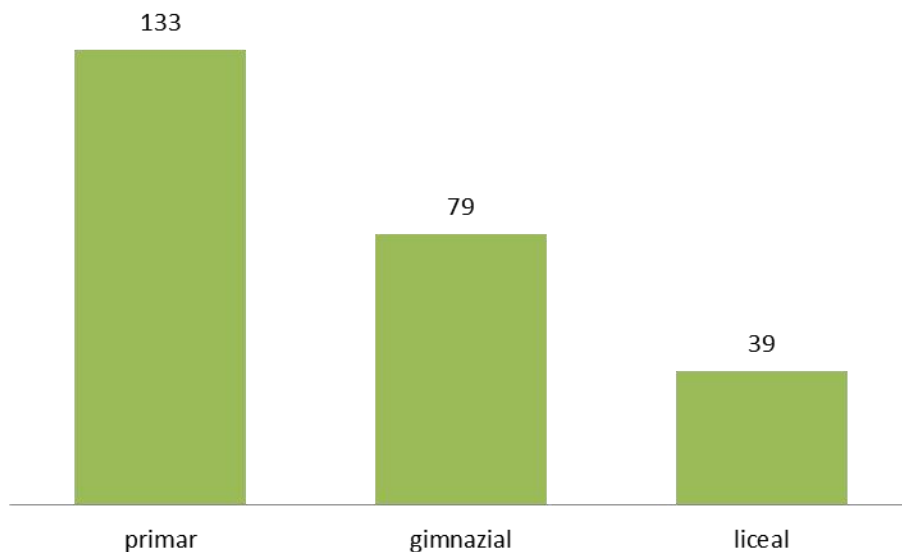
Pentru anul școlar în curs avem un total raportat la nivelul județului Iași de 251 de situații de elevi ce se reîntorc din străinătate să studieze în învățământul românesc, din care sunt distribuiți la nivelul ciclului primar 133 situații, cel gimnazial 79, iar nivelul liceal și profesional întrunește doar 39 cazuri raportate.

Dominanța reînscrierilor în zona învățământului gimnazial și primar oferă șansa recuperării dificultăților întâmpinate de elevii remigranți, dată fiind vârsta fragedă și plasticitatea acesteia, condiția fiind cea a identificării rapide a situațiilor și a abordării imediate și în echipă complexă (acolo unde este cazul) a acestora din partea cadrelor didactice.

Tot aici, trebuie subliniată ideea legată de vârsta elevului care rămâne foarte importantă în ceea ce privește șansele acestuia de recuperare și readaptare rapidă și eficientă la specificul educațional local; cu cât copilul are o vârstă mai mică și o perioadă mai redusă de ședere în străinătate, șansele lui recuperatorii sunt mai mari, atât sub aspect calitativ, cât și temporal.

Din datele numerice de mai sus putem concluziona faptul că distributivitatea pe medii este aproape echivalentă, astfel sunt raportate 124 de situații de elevi remigranți pentru rural și 127 pentru urban.

Dacă la nivel primar există o echivalență între mediul urban și cel rural de 69-64 de cazuri, cel mai mare număr dintre raportări este atribuit ciclului primar din mediul rural cu 69 cazuri raportate de către profesorii diriginți. Cel mai mic număr la nivelul raportărilor îl întâlnim pentru ciclul liceal și profesional din mediul rural cu doar 9 cazuri.

Grafic nr. 7. Distribuție numerică a elevilor remigranți pe niveluri de învățământ

Din situația centralizată a raportărilor din acest an școlar rezultă că avem situații de elevi remigranți ce întâmpină dificultăți la reînscierea în învățământul românesc, după cum enumeră profesorii diriginți: *cunoașterea parțială a limbii române, greutate în înțelegerea cerințelor, dificultăți în adaptarea la noile tipuri de testări, adaptarea lentă la programul diferit, dificultăți de scriere/ vorbire în limba română, dificultati socializare, dificultăți de adaptare, dificultăți de scriere, de lectură, necunoașterea gramaticii limbii române, comportament inadecvat, decalaje în învățare la matematică, studierea unei limbi străine care nu a fost studiată în țara străină, dificultăți de exprimare în limba română, dificultăți la matematică, chimie, dificultăți de socializare, dificultăți de înțelegere a textelor* etc.

Școala eficientă realizează un parteneriat cu elevul, prin valorizarea și respectarea identității sale cu familia, prin recunoașterea importanței acesteia și atragerea în procesul didactic și cu toate resursele educative ale societății pe care le identifică și le folosește activ. Parteneriatul educațional dintre școală și familie este forma de comunicare, cooperare și colaborare în sprijinul copilului la nivelul procesului educațional. Acesta presupune asadar o unitate de cerințe, opțiuni, decizii și acțiuni educative între factorii educaționali. Părinții, copiii/elevii și comunitățile se influențează puternic unii pe alții. Mediul în care trăiesc părinții poate sprijini sau dimpotriva devia viețile copiilor, poate forma multe dintre valorile lor. De asemenea, părinții pot influența comunitatea și pot contribui la dezvoltarea valorilor comunității.

Activitatea educativă care se realizează în școală nu poate fi separată, izolată de alte influențe educative ce se exercită asupra copilului în familie.

3. Factori școlari

Repetenția descrie procesul de a-i obliga pe elevi să repete un an, atunci când se consideră că nu au făcut progrese suficiente. Se presupune că repetarea unui an le oferă posibilitatea de a dobândi cunoștințele de care au nevoie pentru a continua cu succes cariera școlară. În Europa, repetenția este posibilă în conformitate cu reglementările existente în majoritatea sistemelor de educație, deși în multe țări este rar aplicată (EACEA/Eurydice, 2011). Cu toate acestea, repetenția nu îmbunătățește în mod necesar performanțele academice. Dimpotrivă, rezultatele cercetărilor au evidențiat în mod constant efectele negative ale repetenției. Ele oferă, în special, dovezi cu privire la efectele negative ale repetenției asupra rezultatelor academice, socioemoționale și comportamentale ale elevilor, care cresc și mai mult riscul de performanță slabă și, în multe cazuri, pot să-i determine să părăsească școala prematur (de exemplu, Thompson și Cunningham, 2000; Jimerson, 2001; Silbergitt și alții, 2006; Iacov și Lefgren, 2009). O analiză sistematică a studiilor care examinează factori asociați cu abandonul învățământului secundar înainte de absolvire confirmă că repetenția este, de fapt, un indicator de abandon școlar (Jimerson, Anderson, și Whipple, 2002). Aceasta este percepută de către elevi ca un eveniment extrem de stresant, care afectează negativ stima de sine (Anderson, Jimerson și Whipple, 2005) și, astfel, sporește eșecul școlar, comportamentul cu risc ridicat și probabilitatea de a părăsi timpuriu școala (Field, Kuczera și Pont, 2007; Rumberger și Lim, 2008). De asemenea, studiile longitudinale arată că repetenția este legată de un risc crescut de abandon școlar (Jimerson et al, 2002; Allensworth, 2005), alături de variabile la nivelul elevilor, cum ar fi stima de sine scăzută, comportament problematic, performanțe academice scăzute precum și de variabilele la nivel familial, cum ar fi nivelul scăzut de educație al mamei (Jimerson et al., 2002). Cu alte cuvinte, repetenția poate afecta mai ales pe acei elevi cu rezultate nesatisfăcătoare, care sunt deja cei mai expuși riscului de eșec (Iacov și Lefgren, 2009). Întrucât procentul elevilor care rămân în urmă la învățatură ca rezultat al repetenției este mai mare decât al celor care provin din medii dezavantajate, repetarea unui an crește astfel inegalitățile sociale (OCDE 2012).

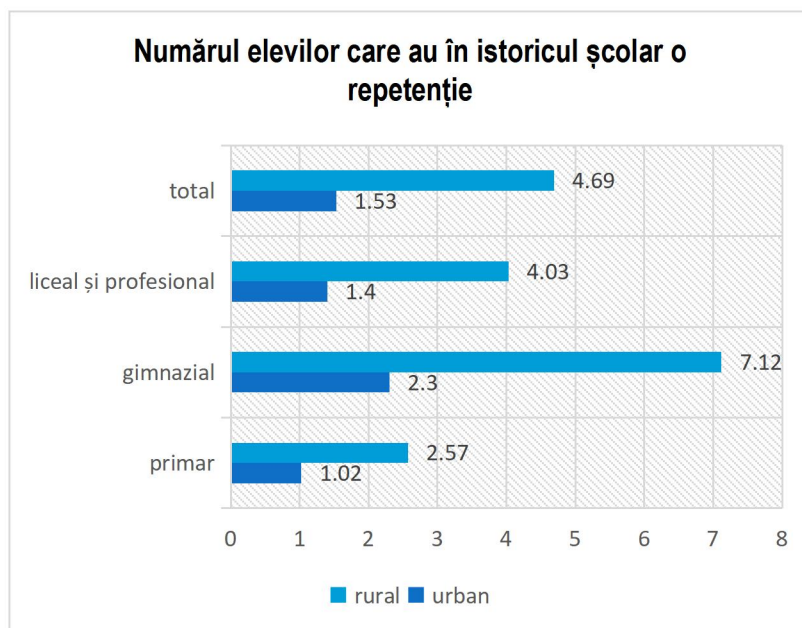
Pornind de la aceste considerente, analiza factorilor de risc socio-educational la nivelul județului Iași a inclus și situația elevilor care au una sau două situații de repetenție în istoricul școlar, ca factor de risc școlar.

3.1. Numărul elevilor care au în istoricul școlar o repetenție - 1841

Mediul de proveniență	Nivel de învățământ	Nr. elevi raportați la nivel de județ	Factor de risc
			O repetenție (nr. elevi)
RURAL	Primar	12872	332 (2,57%)
	Gimnazial	11694	833 (7,12%)
	Liceal și profesional	1932	78 (4,03%)
Total rural raportați		26498	1243 (4,69%)
URBAN	Primar	11119	114 (1,02%)
	Gimnazial	10403	240 (2,30%)
	Liceal și profesional	17405	244 (1,40%)
Total urban raportați		38927	598 (1,53%)
TOTAL JUDEȚ RAPORTAȚI		65425	1841 (2,81%)

Tabel nr. 13. Distribuția situațiilor de repetenție (o repetenție în istoricul școlar), pe nivel de învățământ și mediu de proveniență

Analiza datelor reliefează faptul elevii aflați la se regăsesc cu precădere în mediul rural (4,69% din populația școlară din mediul rural cuprinsă în raportare), comparativ cu mediul urban (1,53%). În special la nivelul învățământului gimnazial (7,12%), ceea ce evidențiază o vulnerabilitate crescută a populației școlare din mediul rural.

3.2. Numărul elevilor care au în istoricul școlar două situații de repetenție – 591

Mediul de proveniență	Nivel de învățământ	Nr. elevi raportați la nivel de județ	Factor de risc
			A doua situație de repetenție (nr. elevi)
RURAL	Primar	12872	111 (0,86%)
	Gimnazial	11694	318 (2,71%)
	Liceal și profesional	1932	20 (1,03%)
Total rural raportați		26498	449 (1,69%)
URBAN	Primar	11119	36 (0,32%)
	Gimnazial	10403	74 (0,71%)
	Liceal și profesional	17405	32 (0,18%)
Total urban raportați		38927	142 (0,36%)
TOTAL JUDEȚ RAPORTAȚI		65425	591 (0,90%)

Tabel nr. 14. Distribuția situațiilor de repetenție (o repetenție în istoricul școlar), pe nivel de învățământ și mediu de proveniență

La originea eșecului școlar se regasesc mai multe cauze, dintre care nu toate au aceeași pondere și persistență. Dintre măsurile de prevenire a apariției eșecului școlar pot fi menționate o serie de categorii (Cosmovici și Iacob, 1998, 223-224):

- Sporirea rolului învățământului preșcolar, măsură necesară datorită faptului că statisticile au arătat că jumătate din eșecurile școlare înregistrate în ciclurile primar și gimnazial sunt datorate diferențelor prezentate de copii la începutul vârstei școlare.
- Stabilirea unor relații strânse (de parteneriat) între școală și familie, deoarece pentru mulți elevi factorii generatori ai eșecului școlar se află în familie și nu în cadrul contextului școlar.
- Sprijinirea școlii pentru a asigura resurse materiale și umane corespunzătoare unui învățământ de calitate.
- Pregătirea adecvată (de specialitate și psiho-pedagogică) a profesorului.
- Proiectarea unor acțiuni de orientare școlar-profesională adecvate, care să se desfășoare pe tot parcursul școlarizării, dar mai ales la sfârșit de cicluri și la trecerea în viața activă.

Importanța acestor măsuri de prevenire rezultă și din constatarea faptului că activitatea de înlăturare a eșecului școlar este întotdeauna mai dificilă decât cea de prevenire. Înlăturarea eșecului școlar presupune în principal elaborarea unor strategii de tratare diferențiată și individualizată a elevilor aflați în situația de eșec școlar.

Un aspect important în efortul de înlăturare a eșecului este dat de crearea unor situații speciale de succes pentru elevii cu dificultăți școlare, deoarece trăirea succesului este un puternic factor motivațional.

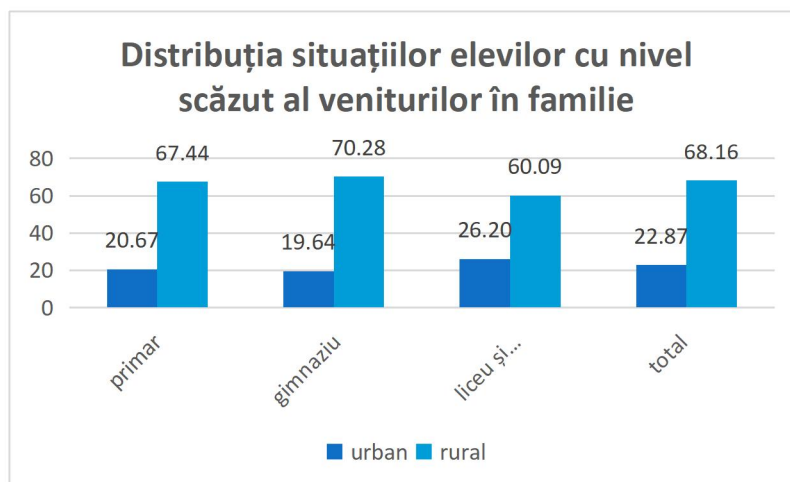
4. Factori socio- economici

Venitul familial, compus din salarii și diferite măsuri de sprijin social, reprezintă unul dintre factorii principali pe baza cărora se determină dacă un copil trăiește în sărăcie. Cu toate acestea, sărăcia nu se referă doar la lipsa banilor. Fenomenul are mai multe dimensiuni și este una dintre principalele cauze care stau la baza încălcării drepturilor copiilor în Europa. Sărăcia se corelează cu excluziunea socială și lipsa accesului la servicii, inclusiv servicii de îngrijire pentru copii, educație de calitate și condiții de locuit adecvate. În cazul copiilor, fenomenul presupune și imposibilitatea de a participa la activități sociale și culturale alături de colegi.

Numărul elevilor care au depus cel puțin o cerere pentru: rechizite gratuite, bursă socială pentru venit mic, tichet educațional de 500 de lei, elevi din familii care beneficiază de venit minim conform Legii nr . 196/2016 – 26966 (41,21%)

Mediul de proveniență	Nivel de învățământ	Nr. elevi raportați la nivel de județ	Factor de risc
			Nivel scăzut al veniturilor în familie (nr. elevi)
RURAL	Primar	12872	8682 (67,44%)
	Gimnazial	11694	8219 (70,28%)
	Liceal și profesional	1932	1161 (60,09%)
Total rural raportați		26498	18.062 (68,16%)
URBAN	Primar	11119	2299 (20,67%)
	Gimnazial	10403	2044 (19,64%)
	Liceal și profesional	17405	4561 (26,20%)
Total urban raportați		38927	8904 (22,87%)
TOTAL JUDEȚ RAPORTAȚI		65425	26966 (41,21%)

Tabel nr. 15. Distribuția situațiilor elevilor cu nivel scăzut al veniturilor în familie

Grafic nr. 9. Distribuția situațiilor elevilor cu nivel scăzut al veniturilor în familie

Accesul egal la servicii de îngrijire și la învățământ de calitate și gratuit este esențial pentru a asigura oportunități egale și pentru a întrerupe cercul vicios al sărăciei. Cercetările arată că educația familială poate furniza o serie de beneficii pentru părinți și copii, inclusiv progrese în citire, scris și competențe matematice. Creșterea nivelului educațional al părinților este una dintre acțiunile de succes în prevenirea abandonului școlar. Când părinții se implică în activități educaționale în interes propriu, în cadrul familiei apar o serie de interacțiuni culturale și educaționale. Părinții beneficiază de autoeficiență, responsabilizare și o mai mare implicare în cadrul școlii propriului copil, precum și de o mai mare încredere ca părinte atunci când își ajută copilul acasă. Aceasta duce la o implicare sporită a elevilor față de școală și la rezultate mai bune la învățătură. Înființarea, în afara orelor de curs, a unor servicii școlare pentru sprijin lingvistic sau a altor clase pentru părinți poate fi extrem de avantajoasă, în special pentru părinții care se pot simți copleșiți de sistemul de educație. Aceasta ajută la depășirea obstacolelor cu care se confruntă școlile atunci când depun eforturi pentru creșterea implicării parentale. Cu toate acestea, în cazul părinților cu experiențe școlare anterioare extrem de negative, lucrul în parteneriat cu ONG-urile ar putea contribui la crearea de noi oportunități care să încurajeze educația parentală în amplasamente diferite.

4.2. Alte situații (eleve mame) - 54

NR. ELEVE MAME	gimnaziu	liceu și profesional	Total
Urban	3	29	32
Rural	8	14	22
TOTAL	11	43	54

Tabel nr. 16. Distribuția situațiilor elevelor mame

În privința sugestiilor recomandate privind sprijinul în vederea educației oferite elevelor ce sunt mame, menționăm faptul că acestea beneficiază prin metodologia cadru conținută de Ordinul Ministerului Educației nr. 6.238/2023, categoria burse pentru mame minore sub condiția frecventării școlii, bursă în valoare de 700 ron lunar.

De asemenea asigurarea consilierii școlare în vederea susținerii psihologice a tinerelor mame în fața multitudinilor de probleme tripartite (îngrijirea copiilor, menținerea unui ritm educațional adecvat în școală și nu în ultimul rând propriile nevoi psihologice legate de etapa de dezvoltare socio-biologică). Un accent important este de asemenea pe păstrarea relațiilor familiale de sprijin în familie și comunitate. O detaliere privind prevenția fenomenului mamelor minore se poate găsi în ghidul UNICEF (2022), „Sumar de politici, prevenirea sarcinilor și a consecințelor acestora la adolescente”.

3. DIRECȚII DE INTERVENȚIE PSIHOPEDAGOGICĂ PENTRU ANUL ȘCOLAR 2024-2025

Rezultatele studiului fundamentează proiectarea unor strategii, programe și activități de intervenție în vederea dezvoltării atitudinilor pozitive, de implicare activă a elevilor în propria dezvoltare școlară, a unui mediu școlar stimulat, adaptat nevoilor și potențialului de care dispun elevii. Direcțiile de intervenție psihopedagogică propuse pentru anul școlar 2024-2025 în vederea diminuării riscurilor și vulnerabilităților identificate în rândul elevilor la nivelul județului Iași sunt:

- Analiza punctuală a situațiilor de risc la nivelul unităților școlare și dezvoltarea de programe de facilitare a adaptării și integrării școlare, adaptate profilului populației școlare, prin implicarea profesorului-consilier școlar;
- Intervenția în echipe pluridisciplinare (învățător/diriginte, profesor-consilier școlar, profesor logoped, profesor de sprijin, familie) la nivelul unităților școlare în vederea diminuării influenței factorilor individuali, școlari, familiali de risc și creșterea influenței factorilor de protecție, prin oferirea de servicii educaționale individualizate și adaptate nevoilor de dezvoltare ale elevilor;
- Intervenția în echipe interinstituționale (profesor diriginte/învățător, consilier școlar, asistent social, medic de familie, polițist etc.) în situații cu un indice ridicat de risc socio-educational și oferirea de servicii complementare de sprijin (educație, sănătate, social, juridic, etc.);

- Monitorizarea continuă a evoluției situațiilor de risc identificate la nivelul unităților școlare;
- Implementarea de proiecte în colaborare cu instituții, asociații, ONG-uri care vizează problematica identificată la nivelul unității școlare;
- Promovarea platformei HELP LINE-CONSILIERUL ALĂTURI DE TINE, ce oferă servicii de consiliere on-line, fiind creată în cadrul proiectului „E-diversitate: consilierea părinților și profesorilor pentru promovarea incluziunii și combaterea discriminării prin utilizarea noilor tehnologii”, Erasmus+K1-Educația Adulților, proiect al CJRAE Iași; Platforma reprezintă un instrument online de consiliere, construit pe trei secțiuni conform celor trei categorii de beneficiari, elevi, părinți și cadre didactice;
- Programe de sprijin/ și financiar prin burse oferite de persoane fizice sau juridice (“Șanse egale pentru elevii din mediul rural” - Asociația ProRuralis Iași), activități libere/ acte caritabile (SMART vacanța, Proiectul SNAC CJRAE-CLI Iași „Împlinește un vis! Schimbă o lume!”, în beneficiul copiilor cu CES din mediul rural, provenind din familii dezavantajate, Proiectul „Primăvara prieteniei”, din cadrul campaniei SNAC „Împlinește un vis! Schimbă o lume!”etc);
- Diseminarea exemplelor de bune practici în prevenirea și diminuarea abandonului școlar ale unităților de învățământ la nivelul județului prin intermediul activităților metodice, a ghidurilor metodologice și a altor materiale de prezentare, promovare sau diseminare, inclusiv a lucrărilor de gradul I/ dizertație/ doctorat elaborate de profesori ai CJRAE având drept tematică centrală a părții aplicative abandonul/ riscul de abandon școlar;
- Acțiuni specifice de consiliere și orientare a elevilor și părinților realizate de profesorii-consilieri școlari în mediul urban și rural: grupuri de consiliere a elevilor aflați în situații de risc, campanii de conștientizare asupra rolului educației, activități de tip Școala părinților;
- Creșterea atractivității școlii, prin introducerea de programe extracurriculare (concursuri, cercuri, activități sportive, artistice etc.);
- Utilizarea resurselor școlii pentru atragerea elevilor prin activități de timp liber și/ sau after-school;
- Promovarea reușitelor școlare și extrașcolare ale tuturor elevilor, prin organizarea unor evenimente publice;
- Dezvoltarea competențelor cadrelor didactice în implementarea unor programe și proiecte vizând prevenirea fenomenului de părăsire a școlii prin derularea unor cursuri specifice din oferta furnizorilor de formare de la nivelul județului;

- Colaborarea cu autoritățile locale în derularea programelor de prevenire a abandonului școlar;
- Colaborarea cu organizațiile guvernamentale și nonguvernamentale: UAIC Iași, Star of Hope, Asociația Alternative Sociale Iași, Asociația Bethany, Salvați Copiii Iași, Asociația HoltIs, Fundația COTE, Asociația ProRuralis Iași, Junior Achievement, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Fundația Iosif, Centrul „Sf. Francisc”, primării și consiliile locale.

Observații:

- analiza datelor a inclus populația școlară raportată de către profesorii diriginți și învățătorii din unitățile școlare de învățământul preuniversitar de masă din județul Iași, ceea ce reprezintă un procent de 70% din populația școlară înscrisă în anul școlar 2024-2025;
- pentru acuratețea și corectitudinea datelor, se recomandă implementarea la nivelul școlilor a instrumentelor MATE realizate în cadrul programului MECANISMUL DE AVERTIZARE TIMPURIE ÎN EDUCAȚIE (proiect realizat cu finanțare din partea Uniunii Europene, în cooperare cu Direcția Generală Sprijin pentru Reforme Structurale (DG REFORM) a Comisiei Europene, și asistență tehnică din partea Băncii Mondiale; Instrumentele MATE reprezintă un cadru instituțional și procedural care permit colectarea în timp real a datelor cu privire la semnalele timpurii – performanță școlară scăzută, repetarea clasei, absente, comportament școlar inadecvat – care permit personalului din școli și factorilor de decizie să coordoneze, să planifice și să pună în aplicare măsuri adecvate și imediate pentru a atenua riscurile identificate la nivelul elevilor, al clasei și al școlii;

ANEXE

4. FACTORI DE RISC INDIVIDUALI

Unitatea de învățământ cu PJ	Clasa	Numărul elevilor din clasă (înscriși în catalog)	Numărul elevilor cu CES - care au Certificat de Orientare școlară și profesională emis de CJRAE	Numărul elevilor care au Certificat de încadrare în grad de handicap emis de către DGASPC (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului)*	Numărul elevilor care NU au CES (Certificat CJRAE), NU au Certificat de încadrare în grad de handicap (DGASPC) dar au deficiențe/afectări funcționale produse de boli, tulburări sau afecțiuni ale structurilor și funcțiilor organismului, încadrate conform criteriilor din anexa nr. 1 la Ordinul ministrului sănătății și al ministrului muncii, familiilor, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 1.306/1.883/2016*

Unitatea de învățământ cu PJ	Clasa	Numărul elevilor din clasă (înscriși în catalog)	Numarul elevilor cu comportament violent manifestat asupra colegilor/ profesorilor/ familiei	Numărul elevilor asupra cărora există suspiciuni de consum de alcool, de droguri (inclusiv etnobotanice)

5. FACTORI DE RISC FAMILIALI

Unitatea de învățământ cu PJ	Clasa	Numărul elevilor din clasă (înscriși în catalog)	Numărul elevilor din familii monoparentale (părinte necăsătorit, divorțat, văduv, arestat, dispărut- conform legii)	Numărul elevilor cu ambii părinți decedați (aflați în grija statului, în plasament familial)*	Numărul elevilor aflați în grija statului, în plasament familial (se va exclude raportarea de la punctul anterior)*

Unitatea de învățământ cu PJ	Clasa	Numărul elevilor din clasă (înscriși în catalog)	Numărul elevilor din familii monoparentale cu părintele plecat la muncă în străinătate*	Numărul elevilor din familii cu ambii părinți din care un părinte este plecat la muncă în străinătate	Numărul elevilor din familii cu ambii părinți și cu ambii părinți plecați la muncă în străinătate	Numărul elevilor înmatriculați în anul curent care au parcurs/ finalizat anul școlar trecut în străinătate	Enumerați dificultățile elevilor înmatriculați în anul curent care au parcurs/ finalizat anul școlar trecut în străinătate pe tipuri de probleme (dacă nu sunt cazuri se scrie <fără cazuri>). Exemple de probleme de semnalat: dificultăți de scriere în lb româna, dificultăți de vorbire în lb româna, dificultăți de socializare, dificultăți de adaptare)

6. FACTORI DE RISC ȘCOLARI

Unitatea de învățământ cu PJ	Clasa	Numărul elevilor din clasă (înscriși în catalog)	Numărul elevilor care au în istoricul școlar 1 situație de repetenție	Numărul elevilor care au în istoricul școlar 2 situații de repetenție

5. FACTORI DE RISC SOCIO-ECONOMIC

Unitatea de învățământ cu PJ	Clasa	Numărul elevilor din clasă (înscriși în catalog)	Numărul elevilor mame	Numărul elevilor care au depus cel puțin o cerere pentru : rechizite gratuite, bursă socială pentru venit mic, tichet educațional de 500 de lei, elevi din familii care beneficiază de venit minim de incluziune conform Legii nr . 196/2016